

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došlo preko Trsta)

GAVRILLO — TITO. — O prav je bil ves čas v tujini in srbskem patriarhu smo že pisali. Patriarh Gavrillo je bil med begunci, pa se je lansko jesen na razna posredovanja vrnil. Prišel je v stik s Titom in 11. decembra na slovenskem kongresu govoril tako, da je vse razumelo, da se je Titu podal. Sedaj pa zopet izgleda, da je prišlo do ostrega spora med vlado in pravoslavno cerkvijo. Patriarh je imel v saborni cerkvi govor, v katerem je poudarjal, da se vladi ne bo posrečilo razbiti pravoslavne cerkev. Po tem govoru so ozvenili strogo zastražili patriarhovo palačo, tako da je stvarno interniran. Kasnejša poročila govore, da je celo v sodnem zaporu, ker ni pristal na Titove predloge glede uprave pravoslavne cerkve.

DRAGISA CVETKOVIČ, zadnji predvojni ministerski predsednik v Belgradu je sedaj v tujini. Drži se v Parizu, kjer se drži tudi nekdanji kralj Peter. Jugoslovanska vlada je Cvetočev zahtevala kot kodaforatorja in vojnega zločinca. Francoski zunanji minister Bidault pa je odklonil izročitev.

DR. MIHA KREKA NAPA-DAJO. — Dr. Miha Krek je bil zadnji slovenski minister iz skupine nekdanje Slovenske ljudske stranke. Sedaj je v Rimu predsednik Slovenskega socialnega odbora za begunce. Iz domovine je odšel z jugoslovansko vlado v aprilu 1941. Kodirano, ga je "ljudsko sodišče" v Ljubljani obsodilo lansko jesen na 15 let ječe, če-

Frank Lausche se še ni odločil, če bo šel v Nemčijo za vlado

Bivši ohijski guverner Frank J. Lausche nam je včeraj povedal, da se še ni definitivno odločil, če bo vzel ponudeno pozicijo civilnega administratorja ameriške okupacijske cone v Nemčiji. Odločil pa se bo glede tega v nekaj dneh, je rekel.

Kakor smo zadnji teden poročali, mu je predsednik Truman ponudil važno pozicijo civilnega administratorja za vso ameriško zasedbeno cono. Vojni tajnik Patterson je predlagal Mr. Lauschetu, naj se danes odpelje z armadnim letalom v Nemčijo, tam naj ostane kake tri tedne in si vse ogleda, nato pa naj pove, če bo pozicijo vzel ali ne.

Kot nam je Mr. Lausche povedal, pa ne mara iti na vladne stroške na "izprehod" v Nemčijo in potem reči, da ponudene službe ne vzame. Ako bo šel na Nemško, bo s tem tudi povedal, da pozicijo sprejme.

Mi uvidevamo težko stališče, ki ga ima Mr. Lausche, predno se odloči. Služba je res dobra, odgovornost velika in pozicija skrajno važna. Toda kaj pa potem, ko bi to mislilo dokončati? Potem bo moral zopet gledati za svoj kruh.

Poljski mornarji so ostali v N. Y.

Gdynia. — Poljska ladja Batory je izgubila eno tretjino svojega moštva, ko je privozila v New York. Poroča se, da je odšlo z ladje 63 mornarjev v New York in "pozabilo" priti na ladjo.

Titova vlada je zdaj aretirala tudi ženo poslanca Jovanoviča

Belgrad. — Žena profesorja Dragoljuba Jovanoviča, državnega poslanca, ki je bil aretiran 15. maja, je bila te dni aretirana v Belgradu. Titova vlada je aretirala poslanca Jovanoviča, ker si je upal kritizirati vlado. Zakaj so pa zdaj aretirali tudi njegovo ženo, ni znano.

Kot se poroča, so jo aretirali kar na ulici. Istočasno je policija aretirala tudi njenega daljnega sorodnika, ki je uslužben pri švicarskem poslanstvu.

Profesor Jovanovič je star socialist. Za časa diktature kralja Aleksandra je vodil opozicijo proti diktaturi. Titova vlada, katero si je upal kritizirati radi njenega gospodarstva, ga je odstavila kot profesorja in ga vrgla iz parlamenta.

Stara je 39 let, pa ima že 20 otrok

Grand Rapids, Mich. — Mrs. Kooinga je te dni porodila svojega 20. otroka. Prvih 19 je v starosti od 2 do 20 let. Petkrat je porodila dvojčke.

V Jugoslavijo je šlo že \$7,500,000

Belgrad. — Od konca vojne so poslali izseljenci iz Amerike, Kanade in Anglije v Jugoslavijo že \$7,500,000 za razne dobrodelne namene. Največ so poslali iz Amerike in sicer za \$6,500,000.

Predsednik ni hotel podpisati delavskega predloga

Poslanci so ponovno glasovali za predlog, senat bo pa danes

Washington. — Predsednik Truman se je vdal pritisku delavskih unij in je vetiral delavski predlog, ki ga mu je poslal kongres v podpis. Poslanska zbornica je takoj v petek ponovno glasovala o predlogu in z 331 proti 83 glasovom preglasovala predsednikov veto. Ako hoče preglasovati predsednikov veto, mora biti oddanih dve tretjini glasov. In nižja zbornica je dala veliko več kot dve tretjini glasov.

Nato je bil poslan še v petek predlog v senat. Vnela se je vroča debata o tem, če naj senat o tem glasuje takoj, ali naj glasovanje odloži do ponedeljka. Seja je trajala vso noč. Demokratje niso pustili glasovanja in so izvajali takozvani filibuster vso noč. Senator Taylor, na primer, je govoril sam 8 ur in 20 minut, senator Morse pa celo 9 ur in 59 minut.

Seja senata je trajala neprestano 30 ur in 51 minut. Končno so se v soboto zjutraj ob 6:30 zedinili na tem, da bo glasovanje o predlogu v ponedeljek popoldne ob 2. V vsej zgodovini je imel senat samo dve daljši seji. Eno je februarja 1915, ki je trajala 54 ur in v marcu 1927, ki je trajala 37 ur in 2 minuti.

Kakšen bo izid glasovanja danes popoldne se ne more še reči. Vsi priznavajo, da bo tako blizu, da bo samo par glasov razlike.

Namen zavlačevanja glede glasovanja o predlogu je bil ta, da se da nasprotnikom delavskega predloga dovolj časa, da dobe na svojo stran dovolj senatorjev, da bodo podprli predsednikov veto. Toda zagovorniki predloga trdijo, da bodo imeli pri končnem glasovanju najmanj 3 glasove več, kot je potrebno, da se preglasuje predsednika.

Predno je predsednik vetiral predlog, je dospel v Belo hišo, kot trdijo, nad 800,000 brizgov, pisem in kart v katerih so ljudje rotili predsednika, naj nikar ne podpiše predloga.

Pa tudi nasprotna stranka je na delu. Potem ko je senator Taft v petek odgovoril predsedniku Trumanu, češ, da ne razume predloga in da ga je vetiral zgolj iz političnih ozirrov, je dobil nad 800 brizgov in samo 50 jih je bilo proti predlogu.

Senator Taft iz Ohio je naglašal, kako more predsednik v 10 dneh proučiti ves predlog, in v tem času je bil še 3 dni v Kanadi, dočim ga je kongres premleval polnih 5 mesecev.

Oljna in plina bo za kurivo manjkalo

Washington. — Prihodno zimsko bo primanjkovalo kurivnega olja in plina. Največje pomanjkanje tega napovedujejo za države: Illinois, Indiana, Ohio, Michigan, Pennsylvania, West Virginia in New York. Ako bodo imeli poleti pa še stávko premo-garjev, bo tudi tega kuriva primanjkovalo.

Uboгих ne bo nikdar zmanjkalo...

"Tvojemu bratu ničesar ne daš in on bo vplil k Gospodu proti tebi in greh, bo na tebi..." Uboгих ne bo nikdar zmanjkalo v deželi, zato je ti zapovedujem takole: Rad odpró roko svojemu bratu, potrebnemu in siromaku v tvoji deželi." (v 5. Mojzesovi knjigi 15, 11).

Spominjaj se te dni, da daruješ za Ligo katoliških Slovencev!

Diplomati upajo, da bo Rusija sodelovala z evropskim programom

Upajo, da se bo Rusija v kratkem odločila v to ali drugo smer

Moskva. — Diplomatski krogi so prepričani, da se bo sovjetska vlada kmalu odločila, če bo poslala zastopnika na konferenco, ki bo razpravljala o načrtu ameriškega državnega tajnika Marshalla glede rekonstrukcije Evrope.

Nekateri diplomati mislijo, da bo Rusija zastopana na tisti konferenci, kamor bosta poslali zastopstvo Anglija in Francija. Dozaj je bilo slišati od sovjetske vlade samo to, da "tehta" Marshallov načrt. Nič pa ni še uradnega, če bo Rusija poslala zastopstvo.

Dvomislje pa o tem, da bo prišel sam Molotov na tisto konferenco, ker je preobložen z delom.

Uradna časnikarska agencija Tass je poročala, da sovjetski vladi ni všeč, ker sta se Anglija in Francija posvetovali glede Marshallovega načrta, ne da bi se prej posvetovali z Rusijo.

Rusija je bila povabljena na posvete šele potem, ko sta se o stvari posvetovala angleški zunanji minister Bevin in francoski minister Bidault. Sovjeti so dali tudi razumeti, da jim ni všeč, ker ni bil načrt najprej predložen Zvezi narodov.

Potres, tornado, snežna nevihta, eksplozija — vse to je bičalo Ameriko

Včeraj, ko je prišlo v deželo poletje, so obiskale Ameriko razne nesreče, ki so zahtevale najmanj 16 človeških žrtev.

V Yellowstone parku so imeli veliko snežno nevihto v prelazu med Montano in Wyoming. Tri osebe so našle smrt v zame-tih in rešilno moštvo je hitelo na smučkah, da rešijo zame-tene avtomobiliste.

Včeraj popoldne je čakaj močan potres stresel mesto San Francisco. Potres pa ni povzročil nobene škode.

V Nebraski je divjal tornado, ki je povzročil veliko škodo. Tri najst osebe je mrtvih, 50 jih še pogrešajo, na stotine oseb je v krajih, ki jih je obkolila nara-sala voda.

V pristanišču v Los Angeles je eksplodiral tanker z oljem. Za štiri smrtno žrtve vedo, 12 oseb pogrešajo in škoda je cenjena na \$7,000,000. Ladje v bližini so naglo odstranili, da jih ni zajel požar. V San Pedro Wilmington zalivu so popokale šipe eno mijo naokrog.

Bodite previdni, kadar greste preko ceste. Prekočite ceto samo pri signalni luči!

Avtor delavskega predloga pravi, da ga predsednik ne pozna

Razlog vetiranja da so spisali levičarski odvjetniki

Washington. — Poslanec Hartley, ki je obenem z senatorjem Taftom avtor delavskega predloga, katero je vetiral predsednik Truman, je obdolžil predsednika, da je potvarjal resnico o vsebini predloga, ko je kongresu poslal vzroke vetiranja. Poslanec pravi, da dotične poslanice predsednik ni spisal sam.

Poslanec Hartley kvotira predsednika Trumana, da je v svojem govoru v Princeton univerzi zadnjo sredo izjavil, da še ni prečital predloga, a dva dni pozneje je pa že poslal kongresu 5,500 besed broječo poslanico, v kateri obsoja predlog.

"Kdo je spisal poslanico?" hoče vedeti poslanec. "Predsednik je sam ni spisal. Predsednik je pošten mož, toda v poslanici mr-goli zavijanj in neresnic, kakor so jih trosili okrog zadnje tedne levičarski odvjetniki za CIO in levičarski odvjetniki za delavski odbor."

"Predsednik citira v svoji poslanici gotove stvari iz predloga, ki so bile pač v originalnem predlogu, niso pa v tem, kakor ga je končno sprejel kongres v sporazumu obeh zbornic. To da človeku misli, da predsednik sam niti prečital ni predloga in ako ga je, katerega je čital?"

Boljše pozno kot pa nikoli

Greenfield, O. — J. F. Wil-kin, star 92 let, se je oni dan prvič vozil v letalu. Vožnja mu je bila pa tako všeč, da je najel posebnega instruktora, ki ga bo naučil voditi letalo, ki ga name-rava kupiti.

Kongres je dobil soho senatorja Boraha

Washington. — Država Idaho je podarila kongresu 10 čevljev visoko bronasto soho pok. sena-toja Boraha, ki je zastopal Idaho 33 let v kongresu.

ZDAJ SMO V POLETJU, TAKO KAŽE KOLEDAR

Koledar nam pripoveduje, da je z včerajšnjim dnev nastopila poletna doba. Zadnjih par dni bi to vedeli brez koledarja, vsaj tukaj v Clevelandu, kjer smo imeli nekaj prav lepih dni.

Vremenski urad nas je sicer včeraj plašil z nevihto in hladom, toda za včeraj ni uganil. Kako bo pa naprej, bomo pa že videli in občutili.

Angleški premier ostro obsoja pohod komunizma v Evropi

Drži se stališča, da ima vsak narod pravico izbrati svojo vlado

Barnsley, Anglija. — Ministrski predsednik Attlee je govoril premogarjem iz Yorkshire ter izjavil, da je več držav v vzhodni Evropi, kjer se ljudem odre-ka vsaka človečanska pravica in kjer so tako zvane demokratske vlade naravnost norčija.

"Kjerkoli vidite, da se odreka opoziciji pravica obstoja, kjerkoli vidite, da je ena sama lista kandidatov, kjerkoli vidite, da se vlade ne more odstraniti z glasovnico, tam ni prave demokracije, tam ni prave svobode," je rekel premier.

"Naša tujezemski politika temelji na teh principih: mi pravimo, da ima vsak narod pravi-co izbrati si svojo vlado, pa naj bo že konservativna, liberalna, socialistična ali komunistična," je zatrl Attlee.

Zunanji minister Bevin je zadnji četrtke izjavil v poslan-ski zbornici, da diktatorjem na-zadnje ne bo uspelo zatreti svo-bodo po vsem svetu."

Kapitalisti nimajo tako slabih idej

Moskva. — Ruske radijske postaje so začele zdaj posnema-ti one v kapitalističnih deželah. Poleg drugih programov prina-šajo zdaj namreč tudi plačane oglase. Vse doslej so bili ruski radijski programi vladna propa-ganda.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Bilo srečno—

V sredo ob 10:00 dopoldne se bosta poročila v cerkvi sv. Vi-da Miss Genevieve Jakšič in Mr. Victor Drobnič. Nevesta je edina hčerka poznane sloven-ske družine Mr. in Mrs. Frank Jakšič, 6111 St. Clair Ave., že-nin je pa sin Mr. in Mrs. Frank Drobnič iz 1117 E. 64. St. Ne-vesta je bila tekom vojne zelo aktivna v raznih patriotskih organizacijah. Nič manj kot trinajstkrat je darovala kri Rdečemu križu. V zadnji kam-panji za prodajo vojnih obvez-nic jih je prodala največ v Cle-velandu in je bila deležna prve nagrade — prosto vožnjo v Hollywood, Kalifornija. Že-nin je služil 3 leta tekom voj-ne v armadi. Vstopil je kot prostak in bil častno odpuščen kot stotnik. Bil je večinoma po vsej Evropi. Vse najboljše želimo mlademu paru v novem stanu.

Zapestnica najdena—

Pred Norwood kegljiščem je bila najdena zapestnica z vre-zanim imenom "Frances". Lastnica jo dobi najzaj na 1444 E. 40. St. Tel. EX 0570.

Izredna seja zadruge—

Nocoj ob 7:30 naj pridejo direktorji Slovenske zadružne zveze na izredno sejo v urad-ni predalnice na 152. cesti. Tudi članice ženskega oddelka naj se udeležijo.

Iz urada 15 SZZ—

Tajnica bo pobirala asse-ment 25. jun. ob navadnem ča-su. Razdelil se bo tudi denar za vojke, potem pa zopet na seji 8. julija. Na 25. julija bo zaključek. Vsaka mati naj skrbi, da pride ob določenih dnevih.

Zakonska obletnica—

Mr. in Mrs. Joseph Sterle iz 1323 Russell Road sta zadnjo soboto praznovala 37. obletnico srečnega zakonskega življenja. Želimo jima še mnogo srečnih let.

Vabilo na sejo—

Klub Ljubljana ima jutri večer ob 7:30 sejo v navadnih prostorih SDD na Reher Ave.

Kdo je našel—

Na Rupertovi poroki v SDD na Waterloo Rd. 24. maja je bi-la izgubljena dragocena broška za na suknjo. Kdor jo je na-šel je prošel, da jo izroči na 6310 Carl Ave. in dobi nagra-do.

Vožnja v Lemont—

Odbor, ki skrbi za prevoz z busi v Lemont naznanja, da je za 3. bus še nekaj sedežev na razpolago. Kdor se prihlasi v nekaj dneh, bo lahko dobil se-dež. Naročila sprejema isti od-bor kot je bil naznanjen, ali pa se javite pri Antonu Grdini.

Iz bolnišnice—

Mrs. Ana Doles iz 16007 Hol-mes Ave., se je povrnila iz bol-nišnice. Temi potom se želi za-hvaliti za obiske, cvetice in kartice, poslane ji v bolnišni-co.

Nov grob—

Umrl je Matthew Novosel, star 65 let, stanujoč na 6701 St. Clair Ave. Rojen je bil v selu Sieča, kotar Vojnić na Hr-vaskem. Bil je član št. 14 HBZ. Pogreb bo jutri pop. ob 2 iz Golubovega pogrebnege za-voda na Highland park poko-pališče.

Mrs. Andrej Gromikov, soproga ruskega delegata pri Zvezi narodov. Slika jo kaže na radiu, ko govori ameriški avdijski v New Yorku, da bi bila najboljša pot za medsebojni sporazum med Zed. državami in Rusijo, če bi študiral življenje obeh narodov. — Go-spej Gromikov tople priporočamo, naj to ob priliki pri-poroča Stalinu, ker Amerikanci bi se radi približali Rusom in delajo na tem na vse kriplje, ampak Moskva ne pusti blizu.

Jakob K. Heer:

Berninski kralj

ROMAN S SVICARSKEGA POGORJA

Tako se je zgodilo. Čez nekaj časa pa, ko so se drugi luteranski župniki v Engadinu poženili, so želeli tudi Pontresinci imeti svojo župnico in so Vergerevo samstvo krivo razlagali kot u-slugo stari veri. Vergerij se je smehljaj in prosil za dopust, da si poišče župnico. In ne mnogo kasneje je privedel čez Bernino Katarino Dianti, lepo Istranko, v župnišče svoje planinske vasi. Domovino in sorodstvo je zapustila zaradi njega, zaradi katerega je nosila brazgotine na čelu, in iz občudovanja zanj je dal naslikati obe podobi in je pod obema zapisal sam z rdečo barvo: "Tepe jo je in bil premagan. — Ljubila ga je in je zmagala. — Oba pa živita v blagoslovljenem spominu pri ljudeh."

Tako je pripovedovala Cilgija in poudarjala besede na način, da je sijala iz njih vsa njihova pomembnost.

Dolgo sta molčala oba: Cilgija z bleščočimi očmi. "Zakaj ste tako tiho, Paltram?" je vprašala čudno nestrpna.

"Preudarjam," je dejal zamišljeno, "kaj naj iz te lepe zgodbe posnamo."

"Kaj pač, ako tega ne čutite sami, vam ne morem pomagati," je odvrnil hladno in razočarano rečeval.

"Hotel ste povedati, naj bom kakor Katarina Dianti? Da naj pozabim in odpuštim, da naj bom junak, kakor je bila ona junakinja?"

"Razumete me, Marko Paltram," je dejala in obraz se ji je razvedril.

"Zgodba je čudovito lepa," je rekel globokomiselno. "Toda le pravilica je; zakaj ženska kakor Katarina Dianti ni nikoli živela na naši podli zemlji."

"Nikoli? Menite, da res ne?" je dejala Cilgija prezirljivo in se obrnila, da bi šla.

"Se trenutek, gospodična Premont," je prosil Paltram, ki je bil tudi vstal. "Povejte mi, ali živijo zares ženske kakor Katarina Dianti?"

Njegov glas je zvenel, kakor bi prosil za odrešljivo razodetje. "Malodušna reva ste, Marko Paltram," mu je odvrnila v obraz.

"Ne glejte me tako prezirljivo," je zavpil, "ne morem tega prenašati!"

Tedaj je opočasnila korake in ga bistro pogledala.

"Marko Paltram," je rekla počasi in resno, vendar z odtenkom šegavosti, "škofovski tiskar Pavel Vergerij je prižgal Engadinu luč, ki sveti ljudstvu in mu ozarja življenje kakor berninska svetloba doline in jezera. Izza njegovih in Katarine Diantijeve časov sta postila in kronika ponos vsake engadinske hiše, in med temi gorami živi izobraženo ljudstvo."

"Kaj hočete s tem povedati, gospodična Premont?"

Marko Paltram je planil k njej.

"Sami veste tako dobro, ko jaz," je nadaljevala, "luč, ki je

svetila Engadinu, ugaša. Izse-ljevanje povsod. Življenje od-teka iz naših dolin in kdo ve:—kjer se dvigajo danes cvetoče vasi Pontresina, Samaden, St. Moritz, pa tudi vaš Madulein, se bodo videle v sto letih samo še razvaline, in narod bo dejal, da je živelo v teh dolinah srečno ljudstvo."

Trepetal je: "Gospodična Premont!"

In zopet ga je pogledala bistro s svojimi velikimi očmi.

"Marko Paltram, ako b inek-do vstal in prižgal Engadinu zopet svetilko življenja! Ako bi mu prinesel luč z vrha Bernine! Tedaj bi smel pričakovati, da bo našel tudi on ljubezen, kakor Pavel Vergerij, žensko ljubezen, ne manjšo, ki je z njo ljubila Katarina Dianti! Toda, seveda, storiti mora nekaj več kakor loviti gamse!"

Še enkrat ga pogleda, plame-neče, in Cilgija Premont odide proti večerni zarji, ki vstaja ve-lika in lepa nad severnimi gora-mi, podoba je, da se hoče kras-na postava vanjo potopiti.

"Cilgija Premont!" Po gori in dolu se razlega njeno ime in Marko Paltram je pozabil, da je hotel oditi na lov.

"Ako bi prinesel kdo luč z vrha Bernine!"

5.

Na obisku v St. Moritzu!

V poletnem jutru gresta žup-nik Tass in Cilgija po krasni poti med zelenjem macesnov in jelk in v globoko, tiho gozdno radost se svetita z desne strani čisti vasici Sadamen in Celerina.

"Prav pri tem starem poras-lem macesnu je bilo," pravi žup-nik, "kjer me je Lovrenc Gruber tako nujno prosil, naj storim vse, da bi te pridobil za njegovega sina. Boš videla, da bo mladenič nekega dne prije-zdil pred župnišče."

"Bilo bi zaman," odvrne Cil-gija, oblečena v očarljivo svet-lo poletno obleko po kroju, ki je prišel polagoma iz Francije v gorati svet.

Nadvse ljubka in ko gozdna pravljica je videti," je pomis-lil župnik.

Nenadoma pa ploskne mla-denka z rokami in klikne od ra-dosti: "Zrcalo — ne, duša, du-ša gozda!"

Stopila sta bila popolnoma na jaso, kjer počiva sredi je-lovja na vzpetini med Pontre-sino in St. Moritzem močvirno stazersko jezero.

"Kakšno prečudno jezerece!" nadaljuje zamišljena. "Od da-leč se vidi neprodorno in skriv-nostno ko noč, toda zdaj po-glej — ta blesteča čistost! Nje-gove vode zrcalijo nebo in gors-ke vrhove, in vendar niso glo-boke. Vidi se do črnega dna, na njem ležijo trohneča debla kakor mrtva trupla."

Stopila je na breg, poklekni-la in hotela iztegniti roke v vo-do.

Toda nenadoma je zavpila: "Breg se maje!"

"Da, nazaj, nepredvidnica!" je zaklical župnik in smejoč se svojemu strahu je pritekla k njemu.

(Dalje prihodnjič).

—Mesto New York je bilo inkorporirano 12. junija 1665.

Fino barvanje
Za barvarska dela znotraj
in zunaj pokličite EN 2549.

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogel St. Clair Ave. in E. 68th

1947	JUNIJ	1947
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

KOLEDAR

DRUŠTVENIH
PRIREDITEV.

JUNIJ.

29.—Društvo "Zvon" priredi piknik na prostori hSlovenskega doma na 6818 Denison Ave.

JULIJ

4. — Zveza društev Najsv. Imena romanje v Lemont.
20.—Društvo Sv. Antona priredi piknik na prostori Doma

Zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

27.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi piknik na Močilnikarjevi farmi.

27. — Gospodnjaki klub SDD na Prince Ave. priredi piknik na prostori Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došlo preko Trsta)

(Nadaljevanje s 1. strani)

zanskih možgan. Res pa je, da je Vatikan zaščitil nekatere Hrvate in tudi Srbe, ki so jih hoteli dobiti v roke partizani. Ali so to kaki vojni zločinci, pa ne odloča kar komunistična partija v Jugoslaviji. Po evropskih pojmihi namreč ni še nikdo zločinec, če ga kdo obdolži zločina, ampak je treba to pred sodiščem še le dokazati. Komunistični pojmi pa so o tem seveda drugačni.

DOMAČI ODPOR V JUGO-SLAVIJI se še ni poleglo. Še vedno so po Srbiji in na Hrvaškem čete, ki se ne podajo in napadajo tu in tam komuniste. Ali ima tak odpor pravi smisel, je veliko vprašanje, ker se komunisti maščujejo nad prebivalstvom. V zadnjem času pravijo, da se je posrečilo do-seči neki sporazum med hrvaškimi "križarji" in srbskimi "četniki," da ne pride med njimi samimi, ki so vsi proti komunizmu, do bojov. Ta sporazum da je izpeljal general Krsta Popović, eden četniških vodij.

SKRIVACI NA SLOVENSKEM. — Ljubljanska vlada se hvali, da je na Slovenskem zatrla skrivništvo. Mnoge so pobili. Prišlo je do ostrih spopadov zlasti na Pohorju. Drugi pravijo, da so se sami javili. Komunisti so namreč v tistih krajih, kjer so se pojavili kaki skrivaci, vsem kmetom pobrali vsak živož. Tako so trpeli ljudje, ki niso imeli ničesar opraviti pri skrivanju teh ubežnikov.

Tudi v Trzicu na Gorenjskem so ustrelili več fantov skrivavcev.

BALKANSKA ZVEZA. — Komunistično časopisje pripravlja na ustanovitev nekatere balkanske zveze, ki naj bi jo tvorile Jugoslavija, Bolgarija, Rumunija in Albanija. Tako bi bilo vse od Moskve odvisne dežele na Balkanu povezane v eno skupnost. Jugoslavija se zlasti zavzema za Albanijo; to redi in plačuje. Znano je, da je za Albanijo v jugoslovanskem proračunu 40 milijonov dolarjev. Velik del tega bo šla seveda za oborožitev Al-

Ameriške ljudskošolske knjige so malim filipinskim farmarskim otrokom zaklad, ki ga nosijo s seboj celo, kadar jahajo domačega "carabao" pri delu na polju in ogledujejo zanimive slike v knjigah. Na Filipine so bile knjige poslale iz Californije potom mladinskega Rdečega križa.

Preklic

(Dogodbica iz vsakega življenja)

Trčkova Lenčka je bila prava krasotica svoje okolice. Imela je vsega v izobilju, predvsem pa obleke in pa dragoce-nega nakitja. Vsako nedeljo je oblekla drugo obleko, razen tega se je še oblepšala z raznimi obeaki in verižicami, tako da se je ljudje kar niso mogli nagledati. Vse jo je občudovalo in stiskalo glave, kadar se je ob nedeljah pomikala po sredi cerkve proti glavnemu oltarju. Prišla je nalašč bolj pozno, tedaj ko se je opravilo že pričelo. Tako se je pokazala vsem, kar jih je bilo pri maši.

Župniku, ki je bil v tem pogledu precej natančen mož, pa to seveda ni ugajalo. Vselej je bil že na prižnici ter je videl, kako jo spremljajo radovedni pogledi vso pot prav do klopi, ki je bila pred glavnim oltarjem. Takrat ni seveda nihče pogledal na prižnico in poslušal božje besede.

"To je motenje službe božje," si je mislil in sklenil napraviti konec. Nekoč jo je bil že rahlo opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

raha opozoril, kar pa seve-

da ni pomagalo. Zato se je odločil, da bo nastopil ostreje in javno povedal svoje mnenje.

Prilike mu ni bilo treba dolgo iskati. Bilo je na Marijin praznik in cerkev je bila napolnjena do zadnjega kotička. Gospod je bil že na prižnici ter je izbranimi besedami slavil de-viško lepoto mogočne farne za-vevnice. Besede so segale v srce, vse je bilo obrnjeno v go-vornika in napeto poslušalo.

Tedaj so se odprla glavna vrata. Vstopila je Lenčka v no-vi svileni obleki in ozaljšana z najlepšim nakitjem. Ljudje so se odmakali ter ji delali pro-stor in župnik je govoril zopet le starčkom in starkam, pa še ti so se ozirali na Lenčko, ki se je komaj vidno bližala svojemu prostoru.

"Aha, zdaj je prilika," je u-žgalo duhovnika, ki je nenadno obrnil svoj govor na Marijino telesno lepoto. "Bila je evetoče-ga obraza," je našteval, "lepe postave, pa tudi krasno obleče-na in bogato ozaljšana — prav tako, kakor tale Trčkova Len-čka."

Po cerkvi je kar zažubalo in Lenčka je zardela od sramu po vsem obrazu. Ko je sedla v klop, si je zakrila lice s svilenim robcem, in ihtela vse do konca, dokler ni odšla iz cerkve.

Domov je dekle glasno pri-jokalo. "Za božjo voljo, Len-čka!" se je plašila mati in oče je ugibal, kaj naj bi se bilo zgo-dilo.

Šele čez daj časa je mogla povedati, kako jo je župnik s prižnice javno osramotil.

"To sem že večkrat pričako-vala," je Trčkova nejevoljno omenila. "Nekoč sem ti menda že nekaj rekla, pa ni zaleglo."

"Vi držite z župnikom..."

Lenčka je še glasneje zajokala. Trček jo je zagovarjal: "Le počakaj, Lenčka, župnik ti bo moral dati zadoščenje. Javno te je razžalil, zato bo tudi javno preklical. Poprej ne bom odnehal — četudi gre vol iz hleva..."

Drugi dan se je peljal v me-sto na škofijsko oblastvo in zahteval, da mora župnik javno popraviti sramoto.

Gospod Jakob je bil pozvan na odgovor v škofijsko pisar-no, odkoder pa se je vrnil izre-dno dobre volje — dokaz, da je dobro opravil.

V nedeljo zjutraj pri prvi sveti maši je oznanil, da bo pri dopoldanskem opraviilu prekli-cal žalitev in dal Trčkovi Len-čki javno zadoščenje. Povabil je župljane, naj pridejo v obil-nem številu.

Prostorna farna cerkev ni mogla sprejeti vseh rado-vednežev, ki so prispeli od bli-zu in daleč. Zakaj take novice so se naglo širile in Trčkovi so bili poznani daleč na okoli. Za-mudil ni nihče, vsak je prišel ob pravem času. Celo Lenčka je že sedela na svojem prostoru v prvi klopi pred glavnim oltarjem. Prišla je po krajši poti skozi stranska vrata, neko-liko manj gizdavo oblečena.

Župnik je stopil na leco z ne-navadno resnim obrazom. Go-voril je zopet o Marijini lepoti in priznal napoved, da se je zadnjo nedeljo očitno pregre-sil. Zato ker je primerjal Ma-rijo Trčkovi Lenčki, ki je v pri-meru z nebesko Kraljico slabša kakor najbolj umazana bri-sača.

Po cerkvi se je razlila grob-na tišina. Besede, izgovorjene s posebnim naglasom, so delo-vale, kot da je udarila strela. Lenčko je kar privzdignilo in že je bila pri vratih, kjer se je obrnila in rekla: "Lenčka gre iz cerkve, gospod pa s fare," na kar je togotno zaprla vrata.

Gospod Jakob je izvedel, ka-ko se je dekle izrazilo, ko je šlo iz cerkve. Prav nič ni dvo-mil, da bo imoviti Trček kaj ta-kega tudi dosegel. Zato je še tisti dan napisal prošnjo za premestitev.

DELO DOBIJO

Ženske za čiščenje

Za pisarniško poslopje v mestu; nočno delo; plača, 40 ur na teden. Ne smejo biti stare nad 50 let. Zglasijo naj se v sobi 901 Cleveland Elec-tric Illuminating Co., 75 Pub-lic Square. (123)

MALI OGLASI

Stanovanje iščeta

Veteran z 4 letno vojaško službo in žena iščeta 3 do 4 neopremljene sobe na vzhodni strani. Kdor ima kaj primer-nega, naj pokliče IV 6884.

—(127)

Za knjigovodstvo

Dajemo knjigovodstvo po-trežbo za male trgovine; na uro ali ves dan. Pokličite CE 0246. (126)

Popravljamo

radijske aparate, čistilce in fonografske kombinacije. Po-strežba 24 ur na dan. Pridemo iskat in pripeljemo nazaj. Od 11 dop. do 9 zvečer.

Larry's Radio Service

1285 E. 79. St.

Tel. EX 5565

(128)

Iščejo sobe

Nujno se potrebuje 2, 3 ali 4 sobe za 3 odrasle osebe. Kdor ima kaj primernega, naj pusti naslov v uradu tega lista.

—(124)

Ledenica naprodaj

Naprodaj je ledenica, ki dr-ži 50 funtov ledu; v jako do-brem stanju. Zglasite se na 12628 Iowa Ave. (124)

Furnezi

Novi furnezi za prenos, olje ali plin goriko vodo ali paro. Remittine 415 — sklenite se premenjamo stare na olje Thermostat

Chester Heating Co.

1193 Addison Rd. — EN 0487

Govorimo slovensko (x)

7 akrov naprodaj

V Lake okraju je naprodaj 7 akrov zemlje, krasna okolica, najvišja točka v Lake okraju, dobra zemlja, tlakana cesta. Zdej je čas kupiti in obdelati za letos. Nahaja se na River Road, cesta 307, Perry, Ohio. Vzhodno od bele hiše z rdečo streho na gričku, vzhodno od Turney Road. Ko si ogledate, pokličite za ceno KE 0034. (x)

Lepa prilika

Taka prilika se nudi samo en-krat v življenju. Lastnik je pri-siljen prodati radi pohabljenosti posestvo na vogalu, kjer je tr-govski prostor in 20 sob. Za po-drobnosti pokličite IV 1144.

(123)

Cementna dela

Izdelujem vsaakovrstna ce-mentna dela, kot dovoze, pločni-ke, hodnike. Delo trpežno in ce-ne v vašo zadovoljstvo.

Leo Troha

22031 Miller Ave.

Euclid, O.

Tel. IV 2494

(Mo. Thur. x)

AUGUST
KOLLANDER

v Slov. Narodnem Domu,

6419 ST. CLAIR AVENUE,

POŠILJA DENAR v Jugo-

slavijo, Trst, Gorico, Ar-

strijo, Italijo in druge kra-

je, vsaka pošiljatev je jam-

čena;

PRODAJA ZABOJE za po-

šiljanje hrane in obleke v

staro domovino in sprejema

take zaboje za odpošiljanje

v stari kraj.

Pri Kollanderju boste ve-

dno dobro postreženi.

DO YOU GET
VITAMINS?

Of course you do. Everybody does! Couldn't live if they didn't. The question is, do you get ENOUGH Vitamins? A great many people do not, and as a result, feel be-low par.

ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES

A single One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsule every day, furnishes the basic daily quantities of the five vitamins whose requirements in human nutrition are known.

Get One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules at your drug store.

MILES LABORATORIES, INC., Elkhart, Indiana

AMERIŠKA DOMOVINA

(JAMES DEBEVECO, Editor) Cleveland 3, Ohio
Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko na leto \$7.00; za Cleveland in Kanado po pošti na leto \$8.00.
Za Ameriko pol leta \$4.00; za Cleveland in Kanado po pošti pol leta \$4.50.
Za Ameriko četrt leta \$2.50; za Cleveland in Kanado po pošti četrt leta \$2.75.
Za Cleveland in okolico po razpisu; celo leto \$7.00, pol leta \$4.00, četrt leta \$2.50.
Posamezna številka stane 5 centov.

SUBSCRIPTION RATES:
United States \$7.00 per year; Cleveland and Canada by mail \$8.00 per year.
U. S. \$4.00 for 6 months; Cleveland and Canada by mail \$4.50 for 6 months.
U. S. \$2.50 for 3 months; Cleveland and Canada by mail \$2.75 for 3 months.
Cleveland and suburbs by Carrier \$7.00 per year, \$4.00 for 6 months, \$2.50 for 3 months.
Single copies 5 cents each.

Entered as second-class matter January 6th 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd 1879.

83 No. 122 Mon., June 23, 1947

Državni kapitalizem v praksi

Do boljševe revolucije v Rusiji nismo poznali državnega kapitalizma. Zdaj imamo že tako dober vpogled v državni kapitalizem, da ga z lahkoto otipamo od vseh strani. Državni kapitalizem, kot je danes v vseh totalitarnih državah, ne pomeni samo konca svobode za podjetnika in delavca, ampak tudi zatiranje vsake svobode človeka in državljanca. Državni kapitalizem smo imeli samo v Sovjetski republiki do zadnje vojne, zdaj ga imamo pa tudi v državah, ki jih je politična igra velikih sil vključila v vzhodni veleprostor, v katerem so postale preiskusno polje za državno-kapitalistične poskuse največjega obsega. To se nanaša na države z izrazito srednjeevropsko kulturno politično in gospodarsko tradicijo, kar naj nas demokrate še prav posebno vzpodbude k razmislijanju o tamkajšnjih državno-kapitalističnih težnjah.

Podržavljenje gospodarstva se je v teh državah vršilo začetkom hladno in umerjeno potom političnih procesov, raznih zapletov in "prostovoljnih" darov novi državi. Sčasoma je to podržavljenje postalo naravnost norost, oziroma kužna bolezen, ki napada vse bolj široke kroge in ki je ni moči več zaustaviti. Tako se je zgodilo, da niso podržavljenja samo velepodjetja in banke, zavarovalne družbe in rudniki, ampak tudi podjetja, za katere celo najbolj goreči državno-kapitalistični aktivisti niso mislili, da bodo podržavljeni, na primer hoteli in letovišča, knjižne založbe in sadlarska podjetja, izdelovalnice godbenih instrumentov in tiskarne, kino gledišča in tovarne zdravil. Toda to prevračanje vsega iz privatnega v državno izgleda, da še dolgo ni končano. Čeprav se uradno trdi, da obstoji poleg državnega gospodarstva tudi zadržni in celo zasebni gospodarski sektor, gre vendar celokupna gospodarska politika za tem, da se takozvani zadržni gospodarski sektor povsem podredi državnemu varstvu, dočim se zasebnemu gospodarskemu sektorju meče energično polena pod noge in se ga skuša popolnoma uničiti, pa naj se skuša še tako trdoživno in iznajdljivo obdržati, kakor se uradno ugotavlja.

Država ima mnogo sredstev, da svoj cilj doseže. Potom smotrnega obdavčenja skuša država malim podjetnikom in malim trgovcem odvzeti možnost samostojne gospodarske eksistence. S tem jih želi prisiliti, da svoja podjetja opuste in likvidirajo, odnosno predajo (navadno brez odškodnine), sami pa, da se potopijo v masi tovarniških delavcev. Tako se godi, kakor smo že v tem listu opisali, danes v Jugoslaviji.

Kmetu ne gre dosti bolje. Kmetje morajo obvezno oddajati državi velike količine žita in živine, a so na drugi strani še obremenjeni z visokimi davki, ki presegajo njihov čisti donos, tako da bodo prej ali slej prisiljeni, da se "prostovoljno" odpovejo svojim posestvom v korist državnih poljedelskih kolektivov, sami pa da živijo naprej kot navadni poljski delavci.

Gre li pri vseh teh globokih spremembah samo za mere, ki naj bi jih imenovali socializacija? Ako razumemo pod socializacijo prenos produktivnih sredstev v last in upravo v njih zaposlenega obratnega osebja v cilju, da bi se mu na ta način zajamčil poln delovni dohodek in ako razumemo pod socializacijo prevedbo doslej na dobiček usmerjenega gospodarstva na družbeno oskrbo, ki se ravna po splošnih potrebah, potem moremo ugotoviti samo eno: da te mere niso socializacija, temveč, da pomenja zgolj zaplenitev podjetij za račun države in v nadaljnjem upravljanje teh podjetij v državno-kapitalističnem smislu, a to se pravi, da je država postala lastnica, upraviteljica in odredjevalka cen in mezd. Delovno osebje nima nobenega vpliva na vodstvo podjetja. Z njim namreč upravljajo centralne državne oblasti, pristojna ministrstva, a vodijo jih od njih postavljeni direktorji, ki imajo diktatorska pooblastila in moč.

V nekem pojasnilu pristojnega ministra je ugotovljena zahteva: "Kakor v vojski je tudi v našem gospodarstvu potrebno, da ima direktor močno avtoriteto." Ker se pa direktorji pečajo največ s političnimi zadevami (ker dobivajo svojo kvalifikacijo le po zaslugah za stranko), so jim dodeljeni kot pomočniki takozvani "tehnični vodje," ki prav za prav opravljajo gospodarsko in tehnično delo. Zaupniki obratnega osebja in delavskega društva so povsem odrinjeni od neposrednega vodstva podjetja ter se morajo zadovoljiti s takozvanim "splošnim vplivom" potom pritožb pri direktorju, stranki oziroma raznih uradih. Z drugo besedo, zadovoljni morajo biti s tem, kar jim država da.

Iz teh osnovnih točk izhaja sedanja obratna politika, ki ima za cilj čim večjo produkcijo, nobenega poviška mezd in nobenih stavk. Da bi bila delovna moč povsem izkoriščana, so določene za delo minimalne kvote. Za vsako večje delo se dajo večje akordne mezde. Vendar se more doseči vsaj minimalna kvota, ker se delo izpod te kvote ocenjuje kot — sabotža z dobro znanimi posledicami. Delo preko te minimalne kvote ali mere vodi k "udarništvu," ki ga potem pompozno slave in odredijo ob priliki propagandnih "tekmovalij

dela." Kako smatra država minimalno kvoto ali mero, je prav osetljiv visok komunistični uradnik z izjavo: "... s tistimi, ki se skušajo skriti za minimalnimi mezdami, bomo kmalu obračunali."

Vidite, to je ves paradiz v totalitarnih državah, kot so Jugoslavija, Sovjetska zveza in druge, ki so vodene po paragrafi iz Moskve.

BESEDA IZ NARODA

Willardske in druge slike Ob obletnici "odbora 100" na Willardu

Willard, Wis. — Tudi jaz sem se dolgo bal. Pa ne tako kot ste se drugi. Zmerom slišim, kako ste se bali, da tistih cleveandskih gadov nikoli ne bo na Willard. Jaz sem pa vedel, da bodo prišli. Bal sem se pa, da bo Mr. Grdina poprej kazal kje druge tiste slike, ki jih je med potjo jemal. To bi bil škandal, če bi jih kje drugod prej videli kot pri nas. Na, pa le ne bo tako!

Tak zdaj pa poslušaj, slovenska Amerika! V nedeljo 29. junija tega leta bo v naši dvorani velika predstava. Nak, Mr. Grdina ne bo tu, bomo kar sami napravili, to se pravi, moj sosed bo ronal mašino. Slike je pa res poslal Mr. Grdina, koder ne verjame, naj pride pogledat. Slišim, da ne bo prav nič vstopnine, vse bo zastoj, ali kali. To bo torej v nedeljo zvečer ob osmih. Vsa Amerika nam bo fovšna, bi rekel.

Mr. Grdina piše: Začne se pri Stautovi hiši na West Allis. Tam boste videli samo visoko gospodo, ki prihaja iz hiše, in v krasno procesijo, vse lepo vzeto, kot se spodobi. Kmalu se pa znajdemo na Debevečevi farmi pri kravah... Potem že slika sama pove, kako smo se imeli, kako smo drva žagali, koso klepali in tako dalje.

Je kar prav, da je Mr. Grdina zapisal: In tako dalje. Kdo bi pa vse naprej šnoval, kakšna je slika. Pogledat naj pride, pa je konec besedi. Slišim trobiti, da bodo še razne druge slike, vsaj toliko sem opazil, da je brat Humil nesel oni dan kar veliko zalogo s pose. Kakšne so druge, tudi nisem hotel spraševati, saj če bi vse naprej vedel bi nazadnje morebiti še jaz ostal doma.

Tak pa pridite, no, saj morebiti bomo še to videli, kako se cleveandski Jaka prepeljava s tramvajem čez naš gormanski hrib. Če pa glih ne, no, pa malo manj. Na svidenje!

Happy.

—V Zed. državah je krog pet milijonov oseb, ki so slepe za barve in ki ne poznajo barve.

Cleveland (Collinwood), O.

—Želim sporočiti cenjeni javnosti, da ta mesec, junij, poteče eno leto, odkar je slovenska katoliška pomožna akcija izvolila "odbor 100," da bi delali v pomoč naših slovenskih revežev-beguncev. V temu odboru so možje, žene, fantje in dekleta iz vseh štirih slovenskih župnij.

Ta odbor je sklenil, da bo delal na to, da se pomaga tem revežem in to z vašo pomočjo, dragi farani. Povem vam, da mi je bilo kar toplo pri srcu, ko sem imela priliko biti navzoča v tako prijazni družbi. Najbolj pa se mi dopade to, ko sem videla v tej družbi tukaj rojene fante in dekleta pa imajo toliko ljubezen do teh sirot in tako delamo skupno, kakor bi bili vsi skupaj ena družina.

Zato pa bo v nedeljo, 29. junija, posebna kolekta v vseh štirih slovenskih cerkvah v Cleveand. Dragi farani in dobrotniki, kateri imate še čut ljubezni, ste prav vljudno prošeni v imenu teh sirot, da darujete v ta namen, kakor vam jete v ta namen, kakor vam vaše vesti narekuje in vaše razmere dopuščajo, ker vsi ti pripevkji gredo res v tako blag in plemenit namen.

Mary Izanec.

Zaključni teden

Cleveland, O. — V tednu od 21. do 28. junija je dana slovenski javnosti zadnja prilika za nakup delnic slovenske The North American Bank, kajti v soboto 28. junija bo prodaja zaključena.

Nedelničarjem in sploh vsakemu rojaku se nudi še ta teden prilika, da si lahko kupi delnice gori imenovane banke, ki jih je dala z državnim dovoljenjem na razpolago 5000. Najprej pridejo v poštev stari delničarji in končno pa se jih nudi tudi nedelničarjem, ki se priključijo ta teden. Te delnice so dane v razprodajo radi ustanovitve nove bančne družnice na Union Ave. in E. 93 St.

Zelja odbora je, da bi delnice pokupili naši ljudje. To

rej, kdor želi kakšno delnico, naj se gotovo zgleda na teden. Če pa kdo želi glede tega kaj več informacij, naj se zgleda v banki ali pri katerem direktorju banke. To je torej zadnji klic ali ponudba našim ljudem in obenem tudi delničarjem.

V imenu direktorija in gospodarskega odbora,

Anton Grdina, preds.,
The North American Bank.

Valentin Stanič

(Ob stoletnici smrti)

Dne 29. aprila 1947 je minulo sto let, kar je v Gorici umrl Valentin Stanič, pesnik in prosvetni pionir na Goriškem. — Prav in spodobno je, če se ga spomnimo.

Dandanes si je težko predstavljati razmere, v katerih so naši ljudje živeli pred sto in več leti. Ako bi se kdo izmed njih vrnil na ta svet, bi se pač ne spoznal več. Razlika med njegovim in današnjim časom je prevelika, čeprav tudi podobnosti ne manjka.

Preprosto ljudstvo so tvorili večinoma tlačani brez lastne zemlje. Svobodnih kmetov posestnikov je bilo malo. Tlačani so bili v mnogih stvareh odvisni od gruntne gospode, ki je bila skoraj vsa neslovenskega rodu. Ni še bilo izginilo hlapčevsko razmerje med kmetom in zemljiškim gospodarjem oziroma njegovim uradnikom. Gradu se je kmet blizal le s strahom v srcu. "Blizje grada, blizje vraga!" Graščaku in oskrbniku je moral reči "Vaša gnada" in gorje mu, ako je na kako vprašanje odgovoril, ne da bi rekel: "Zahvalim za vašo vprašanje!" Saj niso bili vsi graščaki in oskrbniki enaki. Bili so med njimi dobri, a dobili so se tudi tepci, ki so trdili: "Jaz sem četrt božja oseba na zemlji!" Jasno je, da se tlačanu v takem položaju ni mogla vzbuditi človeška in socialna zavest.

Meščanstvo je bilo narodno nezadovoljno ali pa celo čisto otujeno ljudstvu. Edino duhovni stan je nudil preprostem človeku trdno oporo. Kar je napisal Slomšek v "Drobtincah" o štajerski, velja tudi za goriške Slovence. Tam pravi: "Bila je sv. Cerkev doslej edina varhinja in mati naše narodnosti in jezika našega; le ona nam je ohranila in otela iskrico mile slovenščine, da je nemili nemščutarji zadušili niso."

O ljudski izobrazbi skoraj ni bilo sledu. Šol je bilo malo a še tiste, kar jih je bilo, niso vzgajale v domačem duhu. Časopisov nismo imeli. Šele leta 1843 so začele izhajati Bleiweisove "Novice," ki so takoj

prilele tudi na Goriško. Že v prvih letnikih so prinesle tudi dopise z Goriškega. Političnega življenja in dela pa Avstrija pred letom 1848 sploh ni poznala. Kaj je politika, še izobraženi niso vedeli. Svobode tudi ni bilo nobene, čeprav so se narodi v osvobodilnem boju proti Napoleonu borili zanj. "Ali ni strašna ironija, da so si narodi pod zastavo svobode priborili jarem nesvobode!" je l. 1888 vzkliknil slovenski zgodovinar Apih. Za vsako stvar je bilo potrebno dovoljenje ki ga vlada rajši ni dala. Nad Evropo je ležalo težko in dušeče ozračje in prav nič ni kazalo, da ga bo kdaj mogoče zviharjem prečistiti. Opravila je to revolucija leta 1848.

V teh težkih razmerah je delal Valentin Stanič. Preživel je francoske vojne in skoraj vso črno noč policijskega absolutizma. Le pomladi narodov leta 1848 ni učeal. Petdeset let se je trudil, da bi dvignil goriške Slovence gospodarsko in kulturno. Njegova zasluga je tem večja, ker je orlal ledino in ker je znal ustvarjati tudi pod vladjo, ki je bila nasprotna vsakemu napredku.

Stanič Valentin se je rodil 12. februarja 1774 v Bodrežu pri Kanalu. Oče je bil razsoden in razgleden človek, ki je vedel, da je tudi znanje svojevrsten zaklad. Zato je povajal pisati in brati, da je prišel sl na poučevati v teh dveh umetnostih. Ko je pa fant imel 16 let, ga je peljal v šolo v Trbižu pod Sv. Višarje. Iz Trbiža je Valentin šel v Celovec na gimnazijo, od tam pa v Salcburg v bogoslovje. Brž po novem letu 1802 so ga posvetili v mašnika. Ko se je vrnil domov, so ga poslali na Banjšice, kjer je prebil skoraj sedem let. Od tam je šel v Rožinj in nato za kanonika v Gorico.

Valentin Stanič je bil srečen značaj; delaven, vesel, z organizatoričnimi zmožnostmi in izredno razvitim praktičnim čutom, hkrati pa pesnik in občudovalec prste narave, zlasti pa naših gora. Zastavil je plug na raznih njivah, kjer je bila potreba največja. Potreba pa je bilo tista leta mnogo, ker je manjkalo povsod vsega.

Prvo pesem je napisal leta 1797 v Salcburgu v naslovom "Večerna pesem fantiča." Pozneje je skladal nabožne, priložnostne in poučne pesmi ali pa jih je prevajal. Velike pesniške umetnine to niso, a med ljudi so šle radi svoje preprostosti in radi melodije. Izdal je več knjižic pesmi (Pesmi za kmete in mlade ljudi, 1822 in drugi natis 1838, ki je več kot

enkrat večji od prvega; prevod Buergerjeve Cesar in prelaj, 1828 itd.). Vneto je nabiral tudi narodne pesmi.

Ko je dospel na Banjšice, je takoj ustanovil šolo in začel učiti brati, pisati, računati. V šolo pa je vpeljal tudi pešje in telovadbo. Odrasle ljudi je pa učil umne sadjejeje in gospodarstva. V šoli je nujno potreboval knjig. Na razpolago jih ni imel. Ni pa veliko premišljeval. Šel je v Gorico ter se kmalu vrnil. S sabo je pripeljal majhen tiskarski stroj, drugo potrebno tiskarsko orodje, črke in papir ter se sam lotil tiskarstva. Natisnil je abecedo za otroke in odrasle. Takoj nato je pa izšla iz njegove tiskarne precej velika knjiga "Pesem pri premišljevanju Jezusovega trpljenja." Tako je postal Stanič prvi slovenski tiskar na Goriškem. Šele ko je prišel v Gorico, ga je drugo delo tako zaposlilo, da je svoje knjige dajal tiskat drugim tiskarnam.

Lotil se je vsakega potrebnega dela. Nekdaj so se pojavile črne koze. Vedel je, da je treba ljudi proti tej bolezni cepiti. Preskrbel je si je vsa potrebnega ter je sam cepil ljudi. V Gorici je spoznal, da bi se knjige dosti bolje širile, ako bi bila kje kak knjigarna. Šel je in odprl svojo bukvarnico, kateri je prodajal vse razpoložljive slovenske knjige. Pa tudi navadnega telesnega dela se ni sramoval. Leta 1835 ga je v gorici obiskal A. M. Slomšek, poznejši škof. Ko pride na dvorišče Staničeve hiše, vidi tam moža, ki je cepil drva. Pobara ga, kje stanuje kanonik Stanič. Mož ga pelje v stanovanje in mu reče, naj malo počaka. Čez par trenutkov se vrne oblečen kot duhovnik. Bil je Stanič sam. Slomšek se mu je iz srca smejal in bila sta potem dobra prijatelja do smrti.

Veliko dejanje je napravil Stanič z ustanovitvijo gluho-nemnice leta 1838, ki še sedaj stoji. Bil je res delaven, konstruktiven duh, kakršni so v težkih časih še toliko bolj potrebni. S svojim vztrajnim in premišljenim delom je ustvarjal temelje narodnemu in gosuodarskemu napredku in budil socialno in človečansko samozavest goriških Slovencev.

Bolezen

"Nimam teka," je tožil Pozrtnik svojemu prijatelju. "Pa bi šel k zdravniku," mu je dejal prijatelj sočutno. "Saj sem že bil, pa nič ne koristi. Svetoval mi je, naj pojem vsako jutro na tešče ocvrto ribo. Danes sem jih že pet povžl, pa vzlic temu nimam apetita."

ČE VERJAMETE AL PA NE

Čudno, kako ti znajo krave najti vsaka svoj zapeček. To je bilo prav tako, kot fergaterung pri vojaki, ko smo se morali v trenutku znajti vsak v svoji vrsti. Pa pravijo, da je živina neumna. Sur, kako pa je potem to, da zna vsaka vtakniti svojo betico naravnost v svojo železno kambo, kjer mirno drži glavo, da ji tisto kambo kdo zapre nad glavo. Tine mi je povedal, da imajo zdaj že tako pripravo, da človek lahko zaklene vso živino hkrati, kolikor je stoji v eni vrsti in prav tako tudi odklene. On ima še tako narejeno, da mora vsako posebej zakleniti. Sicer pa to ni težko delo. Kambo skupaj stisne, pa je krava v precepu, da ne more ne naprej ne nazaj, še manj pa vavovati pri sosedovih na levi in desni. Naši liski, ki smo jo imeli doma, bi se to prav nič ne dopadlo. Imela je namreč navado, da je najprej po-

brala pri sosedah na levo in desno, kakor daleč je mogla seči z gobcem, potem se je pa lepo počasi nad svojim odmerkom mastila. Bog ne zadeni, če bi hotela sosedo dobiti kaj nazaj. Je bil prec tubel.

No in potem sta začela gospodar Tone in sin Rajko z molžno. Dva stroja sta imela in vsak je začel v eni vrsti. To je bilo prvič, da sem videl, kako molžejo s strojem. Štiri kavlčukaste sesalke nataknejo kravi v vime in stroj vleče mleko iz krave. (Ne kravo iz mleka). Seve, če bi molzli 30 in več krav na roke, bi jih vzelo skoro ves dan. S strojem gre pa kar hitro. Nisem vprašal, če si je krava kaj v štati, kadar se kuja in noče dati mleka. V starem kraju si dekla ni mogla nič pomagati, kadar je bila čava na sedeču ali na stojačem stavku. Kadar ji pa stroj vleče mleko iz vime, pa mislim, da mora dati mleko, pa če ga hoče ali ne.

Joj, koliko je tak način molžne bolj pripraven, kot so pa molzli v starem kraju. Tam so morala ženska najprej pokiskati stolček, potem omiti vi-

mena, nato pa vleči, enkrat za ta, potem za drugi sesavec. Pa ni šlo vedno tako lepo. Poleti, ko so vavovali komarji, je krava opletala z repom okrog sebe in ni gledala, če pri tem ošvrka tudi žensko po glavi. Pri nas si je Trantarjeva Marjeta izmislila nekaj, ki naj bi jo varovalo pred kravjim omelom. Privezala je namreč kravi za rep težak kamen in ji zažugala: "Na, zdaj pa opletaj, mrha grda, če moreš." Krava si je vzela te sladke besede dobesedno k srcu, parkrat z repom močno zanihala, potem pa opletala Marjeto s kamnom po glavi, da je takoj videla v temni štali sonce, luno in zvezde. Iznajdba se ni obnesla.

Ko so bile vse krave pomolžene, jih je Tone zopet odklenil in naglo so se zmazale iz hleva na dvorišče. Tam si je še vsaka zajela nekaj vode v koritu, nato je pa gospodar ukazal psu Buču: "Alo, zdaj jih pa je požepi nazaj na pašo." Buč je zaplesal okrog črede, parkrat zalajal in čade so se podale zopet na pašnik. Tam so se še malo popale, nate pa poleglo v krogu in začele čakati.

Zjutraj jih je Buč zopet pripeljal v hlev za mleko in potem zopet nazaj na pašo. To gre dan za dnem, v petek in svetek. Polzimi ostanejo pa v hlevu, kjer jih je treba krmiti. Zato pa ima vsak farmar poln cimper sena nad hlevom. Mislim, da takole 30 ali 40 glav še nekaj poje čez zimo. Kadar je lep zimski dan spustijo živino za par ur na prsto, da se prezrači in preskačejo, če se jim zljubi.

Ameriški hlevi so zdaj večinoma vsi moderno urejeni, tlasti tam, kjer rede mnogo živine. Po dve in dve imata svoj vodo, ki se jo nažlampata, kadar se jima poljubi. Krava kar z gobcem prišine in voda priteče v malo skledo. Tudi takaj vidimo, da krave niso tako neumne kot izgledajo. Res jim je treba parkrat pokazati, kako se pride do vode, pa se kmalu nauče. Vidite, človek, ki se šteje, da je na vse mile vi-že moder, nima tako pripravno, kadar bi rad do pljače. Se ni kjer nisem videl, da bi imel kadar pri postelji napeljano jajo, da bi kar z nosom pritisnil na kako vzmet in se navle-

kel do mile volje. Prav bi bilo, da bi si kaj takega umislili. Potem naj bi salune pa kar lahko napravili.

Tudi voziček, s katerim odpeljavajo gnoj iz hleva, sem si ogledal. Pod stropom je pri-trjena traverza, po njej pa teče voziček, v katerega nakladajo gnoj. Začnejo na enem koncu in gredo počasi do drugega. Kar vsaka krava odloži tam zadaj, zmečejo v voziček in ko je poln, ga potisnejo skozi vrata ven na dvorišče in tam gredo na kup. Vse gre tako enostavno in brez posebnega truda. Se reče, tukaj bi lahko kdo zabogatel, če bi to stvar nekoliko izboljšal. Takole bi se lahko napravilo. Kadar bi hotela krava nekoliko odložiti, bi z gobcem pritisnila na gumb. Ta bi sprožil voziček, ki bi se pripeljal tik za kravo, kamor bi potem čada odložila svoje odvšene zadeve. S tem bi se približilo farmarju mnogo dela, ker bi mu ne bilo treba pobirati gnoja izpod krav. No, kadar bom jaz začel s farmo, si bom kaj takega umislil, ker jaz gnoja ne bom vozil po Ameriki, vam rečem.

Jakob K. Heer:

Berninski kralj

ROMAN S ŠVICARSKEGA POGORJA

Tako se je zgodilo. Čez nekaj časa pa, ko so se drugi luteranski župniki v Engadinu poženili, so želeli tudi Pontresinci imeti svojo župnico in so Vergerevo samstvo krivo razlagali kot uslugi stari veri. Vergerij se je smehljaj in prosil za dopust, da si poišče župnico. In ne mnogo kasneje je privedel čez Bernino Katarino Dianti, lepo Ist-ranko, v župnišče svoje planinske vasi. Domovino in sorodstvo je zapustila zaradi njega, zaradi katerega je nosila brazgotine na čelu, in iz občudovanja zanj je dal naslikati obe podobici in je pod obema zapisal sam z rdečo barvo: Tepel jo je in bil premagan. — Ljubila ga je in je zmagala. — Oba pa živita v blagoslovljenem spominu pri ljudeh.

Tako je pripovedovala Cilgija in poudarjala besede na način, da je sijala iz njih vsa njihova pomembnost.

Dolgo sta molčala oba: Cilgija z bleščečimi očmi. "Zakaj ste tako tiho, Paltram?" je vprašala čudno nestrpna.

"Preudarjam," je dejal zamišljeno, "kaj naj iz te lepe zgodbe posnamem."

"Kaj pač, ako tega ne čutite sami, vam ne morem pomagati," je odvrnila hladno in razočarana ter vstala.

"Hoteli ste povedati, naj bom kakor Katarina Dianti? Da naj pozabim in odpuštim, da naj bom junak, kakor je bila ona junakinja!"

"Razumete me, Marko Paltram," je dejala in obraz se ji je razvedril.

"Zgodba je čudovito lepa," je rekel globokomiselnost. "Toda le pravljica je; zakaj ženska kakor Katarina Dianti ni nikoli živela na naši podli zemlji."

"Nikoli?" Menila, da res ni? je dejala Cilgija prezirljivo in se obrnila, da bi šla.

"Še trenutek, gospodična Premont," je prosil Paltram, ki je bil tudi vstal. "Povejte mi, ali živijo zares ženske kakor Katarina Dianti?"

Njegov glas je zvenel, kakor bi prosil za odrešljivo razodetje. "Malodušna reva ste, Marko Paltram," mu je odvrnila v obraz.

"Ne glejte me tako prezirljivo," je zavpil, "ne morem tega prenašati!"

Tedaj je opočasnila korake in ga bistro pogledala.

"Marko Paltram," je rekla počasi in resno, vendar z odtenkom šegavosti, "škofovski tiskar Pavel Vergerij je prižgal Engadinu luč, ki sveti ljudstvu in mu ozarja življenje kakor berninska svetloba doline in jezero. Izza njegovih in Katarine Diantijeve časov sta postila in kronika ponos vsake engadinske hiše, in med temi gorami živi izobraženo ljudstvo."

"Kaj hočete s tem povedati, gospodična Premont?"

Marko Paltram je planil k njej.

"Sami veste tako dobro, ko jaz," je nadaljevala, "luč, ki je

svetila Engadinu, ugaša. Izse-ljevanje povsod. Življenje od-teka iz naših dolin in kdo ve:—kjer se dvigajo danes cvetoče vasi Pontresina, Samaden, St. Moritz, pa tudi vaš Madulein, se bodo videle v sto letih samo še razvaline, in narod bo dejal, da je živelo v teh dolinah srečno ljudstvo."

Trepetal je: "Gospodična Premont!"

In zopet ga je pogledala bistro s svojimi velikimi očmi.

"Marko Paltram, ako b ineko do vstal in prižgal Engadinu zopet svetilko življenja! Ako bi mu prinesel luč z vrha Bernine! Tedaj bi smel pričakovati, da bo našel tudi on ljubezen, kakor Pavel Vergerij, žensko ljubezen, ne manjšo, ki je z njo ljubila Katarina Dianti! Toda, seveda, storiti mora nekaj več kakor loviti gamse!"

Še enkrat ga pogleda, plame-neče, in Cilgija Premont odide proti večerni zarji, ki vetaja velika in lepa nad severnimi gorami, podoba je, da se hoče kras-na postava vanjo potopiti.

"Cilgija Premont!" Po gori in dolu se razlega njeno ime in Marko Paltram je pozabil, da je hotel oditi na lov.

"Ako bi prinesel kdo luč z vrha Bernine!"

5.

Na obisku v St. Moritzu!

V poletnem jutru gresta žup-nik Tass in Cilgija po krasni poti med zelenjem macesnov in jelk in v globoko, tiho gozdno radost se svetita z desne strani čisti vasi Sadamen in Celerina.

"Prav pri tem starem poras-lem macesnu je bilo," pravi žup-nik, "kjer me je Lovrenc Gru-ber tako nujno prosil, naj storim vse, da bi te pridobil za njegovega sina. Boš videla, da bo mladenič nekega dne prije-dzil pred župnišče."

"Bilo bi zaman," odvrne Cil-gija, oblečena v očarljivo svet-lo poletno obleko po kroju, ki je prišel polagoma iz Francije v gorati svet.

Nadvse ljubka in ko gozdna pravljica je videti," je pomis-lil župnik.

Nenadoma pa ploskne mla-denka z rokami in klikne od ra-dosti: "Zrcalo — ne, duša, du-ša gozda!"

Stopila sta bila popolnoma na jaso, kjer počiva sredi je-lovja na vzpetini med Pontre-sino in St. Moritzem močvirno stazersko jezero.

"Kakšno prečudno jezerce!" nadaljuje zamišljena. "Od da-leč se vidi neprodorno in skriv-nostno ko noč, toda zdaj po-glej — ta blesteča čistost! Nje-gove vode zrcalijo nebo in gor-ske vrhove, in vendar niso glo-boke. Vidi se do črnega dna, na njem ležijo trohneča deb-la kakor mrtva trupla."

Stopila je na breg, poklekni-la in hotela iztegniti roke v vo-do.

Toda nenadoma je zavpila:

"Breg se maje!"

"Da, nazaj, nepredvidnica!" je zaklical župnik in smejoč se svojemu strahu je pritekla k njemu.

(Dalje prihodnjič).

—Mesto New York je bilo inkorporirano 12. junija 1665.

Fino barvanje
Za barvarska dela znotraj
in zunaj pokličite EN 2549.

Prijatelj's Pharmacy
SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogel St. Clair Ave. in E. 65th

1947	JUNIJ	1947
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

JUNIJ

29.—Društvo "Zvon" priredi piknik na prostori hSlovenskega doma na 6818 Denison Ave.

JULIJ

4.—Zveza društev Najsv. Imena romanje v Lemont.
20.—Društvo Sv. Antona priredi piknik na prostori Doma

Zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

27.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi piknik na Močilnikarjevi farmi.

27.—Gospodinjaki klub SDD na Prince Ave. priredi piknik na prostori Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

DROBNE VESTI IZ SLOVENIJE

(Došlo preko Trsta)

(Nadaljevanje s 1. strani)

zanskih možgan. Res pa je, da je Vatikan zaščitil nekatere Hrvate in tudi Srbe, ki so jih hoteli dobiti v roke partizani. Ali so to kaki vojni zločinci, pa ne odloča kar komunistična partija v Jugoslaviji. Po evropskih pojmih namreč ni še nikdo zločinec, če ga kdo obdolži zločina, ampak je treba to pred sodiščem še le dokazati. Komunistični pojmi pa so o tem seveda drugačni.

DOMAČI ODPOR V JUGO-SLAVIJI se še ni polegel. Še vedno so po Srbiji in na Hrvaškem čete, ki se ne podajo in napadajo tu in tam komuniste. Ali ima tak odpor pravi smisel, je veliko vprašanje, ker se komunisti maščujejo nad prebivalstvom. V zadnjem času pravijo, da se je posrečilo do-seči neki sporazum med hrvaškimi "križarji" in srbskimi "četniki," da ne pride med njimi samimi, ki so vsi proti komunizmu, do bojov. Ta sporazum da je izpeljal general Krsta Popović, eden četniških vodij.

SKRIVACI NA SLOVENSKEM. — Ljubljanska vlada se hvali, da je na Slovenskem zatrla skrivništvo. Mnoge so pobili. Prišlo je do ostrih spopadov zlasti na Pohorju. Drugi pravijo, da so se sami javili. Komunisti so namreč v tistih krajih, kjer so se pojavili kaki skrivaci, vsem kmetom pobrali vsak živež. Tako so trpeli ljudje, ki niso imeli ničesar opraviti pri skrivanju teh ubežnikov.

Tudi v Tržicu na Gorenjskem so ustrelili več fantov skrivincev.

BALKANSKA ZVEZA. — Komunistično časopisje pripravlja na ustanovitev nekatere balkanske zveze, ki naj bi jo tvorile Jugoslavija, Bolgarija, Rumunija in Albanija. Tako bi bile vse od Moskve odvisne dežele na Balkanu povezane v eno skupnost. Jugoslavija se zlasti zavzema za Albanijo; to redi in plačuje. Znano je, da je za Albanijo v jugoslovanskem proračunu 40 milijonov dolarjev. Velik del tega bo šlo seveda za oborožitev Al-

bancev. Proti komu?

ZELEZNICA DRAČ - ELBA-SAN. — Z jugoslovanskim denarjem grade tudi železniško progo v Albaniji od morja pri Draču do gora v Elbasanu. Tudi nekdanji jugoslovanske mladine so poslali delat na to progo. Tako naj bi jugoslovanski komunisti učili Albance čistega komunizma.

TUDI PROGA NIKŠIČ - PODGORICA v črni gori je proglašena za mladinsko progo. Tudi tja so nagnali mladino na delo. Z deli so začeli na tej progji 20. aprila.

ZAKAJ NI MESA?—O teh železniških progah se sedaj v Jugoslaviji mnogo govori. Tudi v zabavljicah. Tako si pripovedujejo ob sedanjem stradanju, zakaj ni mesa v Jugoslaviji. Pa pravijo: "Gosi so judje pojedli, race so v časopi-sih, prešči so pri koritih—teleta so pa na prog."

Lurd — še vedno

Več kot poldrugi milijon romarjev je v letu 1946 počeštilo v Masubielski votlini v Lurdu lursko Devico. Časopi-si pomočajo, da so bili romarji silno pobožni in da so se zave-dali resnosti današnjega časa.

Ameriške ljudskošolske knjige so malim filipinskim farmarskim otrokom zaklad, ki ga nosijo s seboj celo, kadar jahajo domačega "carabao" pri delu na polju in ogledujejo zanimive slike v knjigah. Na Filipine so bile knjige poslone iz Californije potom mladinskega Rdečega križa.

"Na zdravje vzajemnosti!" — Ruski po nočni zunanji minister Andrei Gromyko in ameriški poslanik v USSR, Walter Bedell Smith, ki se je pred kratkim vrnil iz Rusije, pijeta na zdravje prijateljstva med Rusijo in Zed. dr. avami. Slika je bila posneta na banketu American-Russian instituta v New Yorku. Pozneje je Gromyko izjavil, da Ru-sija ne more pristati na neomejeno nadzorstvo njenih atomskih raziskovanj.

Preklik

(Dogodbica iz vaškega življenja)

Trčkova Lenčka je bila prava krasotica svoje okolice. Imela je vsega v izobilju, predvsem pa obleke in pa dragoce-nega nakitja. Vsako nedeljo je oblekla drugo obleko, razen te-ga seje še olepšala z raznimi obeski in verižicami, tako da se je ljudje kar niso mogli na-gledati. Vse jo je občudovalo in stiskalo glave, kadar se je ob nedeljah pomikala po sredi cerkve proti glavnemu oltarju. Prišla je nalašč bolj pozno, tedaj ko se je opravilo že pričelo. Ta-ko se je pokazala vsem, kar jih je bilo pri maši.

Župniku, ki je bil v tem po-gledu precej natančen mož, pa to seveda ni ugalalo. Vselej je bil že na prižnici ter je videl, kako jo spremljajo radovedni pogledi vso pot prav do klopi, ki je bila pred glavnim oltar-jem. Takrat ni seveda nihče pogledal na prižnico in poslušal božje besede.

"To je motenje službe bo-žje," si je mislil in sklenil na-praviti konec. Nekoč jo je bil že rahlo opozoril, kar pa seve-

Emmet O'Neal, bivši de-mokratski kongresnik iz Kentucky, ki od predsedni-ka Trumana imenovan da nadomesti ameriškega po-slanika Paul V. McNutta pri vladi republike Filipini.

da ni pomagalo. Zato se je od-ločil, da bo nastopil ostreje in javno povedal svoje mnenje.

Prilike mu ni bilo treba dol-go iskati. Bilo je na Marijin praznik in cerkev je bila napol-njena do zadnjega kotička. Go-spod je bil že na prižnici ter je z izbranimi besedami slavil de-viško lepoto mogočne farne za-vevnice. Besede so segale v sr-ce, vse je bilo obrnjeno v go-vornika in napeto poslušalo.

Tedaj so se odprla glavna vrata. Vstopila je Lenčka v no-vi svileni obleki in ozaljšana z najlepšim nakitjem. Ljudje so se odmakali ter ji delali pro-stor in župnik je govoril zopet le starčkom in starkam, pa še ti so se ozirali na Lenčko, ki se je komaj vidno bližala svojemu prostoru.

"Aha, zdaj je prilika," je u-žgalo duhovnika, ki je nenadno obrnil svoj govor na Marijin-telesno lepoto. "Bila je cvetoče-ga obraza," je našteval, "lepe postave, pa tudi krasno obleče-na in bogato ozaljšana — prav tako, kakor tale Trčkova Len-čka."

Po cerkvi je kar zabučalo in Lenčka je zardela od sramu po vsem obrazu. Ko je sedla v klopi, si je zakrila lice s svilenim robcem, in ihtela vse do konca, dokler ni odšla iz cerkve.

Domov je dekle glasno pri-jekalo. "Za božjo voljo, Len-čka!" se je plašila mati in oče je ugibal, kaj naj bi se bilo zgo-dilo.

Šele čez daj časa je mogla povedati, kako jo je župnik s prižnice javno osramotil.

"To sem že večkrat pričako-vala," je Trčkova nejevoljno omenila. "Nekoč sem ti menda že nekaj rekla, pa ni zaleglo."

"Vi držite z župnikom..." Lenčka je še glasneje zajokala.

Trček jo je zagovarjal: "Le počakaj, Lenčka, župnik ti bo moral dati zadoščenje. Javno te je razžalil, zato bo tudi jav-no preklekal. Poprej ne bom odnehal — četudi gre vol iz hleva..."

Drugi dan se je peljal v me-sto na škofijsko oblastvo in zahteval, da mora župnik jav-no popraviti sramoto.

Gospod Jakob je bil pozvan na odgovor v škofijsko pisar-no, odkoder pa se je vrnil izre-dno dobre volje — dokaz, da je dobro opravil.

V nedeljo zjutraj pri prvi sveti maši je oznanil, da bo pri dopoldanskem opravilu prekli-cal žalitev in dal Trčkovi Len-čki javno zadoščenje. Povabil je župljane, naj pridejo v obil-nem številu.

Prostorna farna cerkev ni mogla sprejeti vseh vseh rado-vednežev, ki so prispeli od bli-zu in daleč. Zakaj take novice so se naglo širile in Trčkovi so bili poznani daleč na okoli. Za-mudil ni nihče, vsak je prišel ob pravem času. Celotna Lenčka je že sedela na svojem prostoru in v prvi klopi pred glavnim oltarjem. Prišla je po krajši poti skozi stranska vrata, neko-liko manj gizdavo oblečena.

Župnik je stopil na leco z ne-navadno resnim obrazom. Go-voril je zopet o Marijini lepoti in priznal napoved, da se je zadnjo nedeljo očitno pregrešil. Zato ker je primerjal Ma-rijo Trčkovi Lenčki, ki je v pri-meru z nebeško Kraljico slabša kakor najbolj umazana bri-sača.

Po cerkvi se je razlila grob-na tišina. Besede, izgovorjene s posebnim naglasom, so delo-vale, kot da je udarila strela. Lenčko je kar privzdignilo in že je bila pri vratih, kjer se je obrnila in rekla: "Lenčka gre iz cerkve, gospod pa s fare," na kar je togotno zaprla vrata.

Gospod Jakob je izvedel, ka-ko se je dekle izrazilo, ko je šlo iz cerkve. Prav nič ni dvo-mil, da bo imoviti Trček kaj ta-kega tudi dosegel. Zato je še tisti dan napisal prošnjo za premestitev.

DELO DOBIJO

Ženske za čiščenje

Za pisarniško poslopje v mestu; nočno delo; plača, 40 ur na teden. Ne smejo biti stare nad 50 let. Zglasijo naj se v sobi 901 Cleveland Elec-tric Illuminating Co., 75 Pub-lic Square. (123)

MALI OGLASI

Stanovanje iščeta

Veteran z 4 letno vojaško službo in žena ščeta 3 do 4 ne-opremljene sobe na vzhodni strani. Kdor ima kaj primer-nega, naj pokliče IV 6884. —(127)

Za knjigovodstvo

Dajemo knjigovodsko po-trežbo za male trgovine; na uro ali ves dan. Pokličite CE 0246. (126)

Popravljamo

radijske aparate, čistilce in fonografske kombinacije. Po-strežba 24 ur na dan: Pridemo iskat in pripeljemo nazaj. Od 11 dop. do 9 zvečer.

Larry's Radio Service

1285 E. 79. St.

Tel. EX 5565

(126)

Iščete sobe

Nujno se potrebuje 2, 3 ali 4 sobe za 3 odrasle osebe. Kdor ima kaj primernega, naj pusti naslov v uradu tega lista. —(124)

Ledenica naprodaj

Naprodaj je ledenica, ki dr-ži 50 funtov ledu; v jako do-brem stanju. Zglasite se na 12628 Iowa Ave. (124)

Furnezi

Novi furnezi za prenoči, olje ali plin gorijo vodo ali paro. Neplačilo — zavarjevanje — namerjamo stare na olje. Thermostat.

Chester Heating Co.

1193 Addison Rd. — EN 0487

Govorimo slovensko (x)

7 akrov naprodaj

V Lake okraju je naprodaj 7 akrov zemlje, krasna okolica, najvišja točka v Lake okraju, dobra zemlja, tlakana cesta. Zdjaj je čas kupiti in obdelati za letos. Nahaja se na River Road, cesta 307, Perry, Ohio. Vzhodno od bele hiše z rdečo streho na gričku, vzhodno od Turney Road. Ko si ogledate, pokličite za ceno KE 0034. (x)

Lepa prilika

Taka prilika se nudi samo en-krat v življenju. Lastnik je pri-siljen prodati radi pohablenosti posestvo na vogalu, kjer je tr-govski prostor in 20 sob. Za po-drobnosti pokličite IV 1144. (123)

Cementna dela

Izdelujem vsa kovrstna ce-mentna dela, kot dovoze, pločni-ke, hodnike. Delo trpežno in ce-ne v vašo zadovoljstvo.

Leo Troha

22031 Miller Ave.

Euclid, O.

Tel. IV 2494

(Mo. Thur. x)

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Narodnem Domu,

6419 ST. CLAIR AVENUE,

POŠILJA DENAR v Jugo-slavijo, Trst, Gorico, Av-strijo, Italijo in druge kra-je, vsaka pošiljatev je jam-čena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema take zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste ve-dno dobro postreženi.

DO YOU GET VITAMINS?

Of course you do. Everybody does! Couldn't live if they didn't. The question is, do you get ENOUGH Vitamins? A great many people do not, and as a result, feel be-low par.

ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES

A single One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsule every day, furnishes the basic daily quantities of the five vitamins whose requirements in human nutrition are known.

Get One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules at your drug store.

MILES LABORATORIES, INC., Elkhart, Indiana

BELI MENIHI

Povest iz prve polovice XII. stoletja
spisal IVAN ZOREC

Ha, zdaj je opazil Hartvik, ki se je umikal dolgi sulici posebno okretnega in divjega Ogra in ki se je nenadoma z obema rokama prijel za vrat; skozi prste mu je brizgnila kri, kakor posekan se je zvalil s konja.

Hotimir sam ni vedel, zakaj, a stisnil je zobato grčevko in se zagnal tja; za tren oči je še videl, da je lastni konj, oplasen in pobesnel, do grdega pomazgal Hartvika, in že je tudi opazil, da se je taisti Oger lotil še Majnhalma, ki je baš prekesno priskočil na pomoč Hartviku.

"Nič, pomagati moram, pa je!" se je, pozabivši vse grajske hudobije, zakadil na pomagaj.

In ni še dotekel, da bi mogel udariti, pa se je Majnhalmov konj, v vamp zaboden skozi in skozi in omamljen od udarca po glavi, spoteknil in zavalil po strani, da jezdec ni več utegnil skočiti iz stremen in da je z eno nogo obležal pod njim.

Oger je že zamahnil, bilo bi po Majnhalmu, ki je od groze zakričal, pa se je Oger zrušil. Hotimirova grčevka je storila svoje . . .

"Brž vstanite!" je Hotimir privzdignil konjsko mrho, da je Majnhalm, ki sicer ni bil nič pohabljen, mogel pokonci. — "Nate!" mu je še pobral sulico in urno ujel mimo begajočega konja, ki je zgubil jezdec. "Zdaj pa kar nanj!"

Vse to se je godilo prav na kratko.

Hotimir se je ozrl in je videl, da naravnost proti njima dirja Zlebor, nekaj Ogrov pa za njim.

Majnhalm je zaklical na pomagaj. Višnjani so se odtrgali od Ogrov in zapodili semkaj, medtem je Hotimir sam kresal po Zleborjevih preganjavcih, dokler niso zbežali pred dohitelimi Višnjani.

Zlebor mu je hotel reči nekaj dobrega, a Hotimir mu je obrnil hrbet in v teku prestregel osamelega konja, ga brž zajezdil in se postavil v višnjiško četo.

Majnhalm, še vse bled od groze, je obrnil konja, segel zadahnanemu Hotimiru v roko in mu toplo rekel:

"Ne bom ti pozabil tega, o Hotimir!"

Hotimir ni zinil nobene, le pogledal ga je z velikim, jasnim pogledom.

Vse oči so se obrnile vanj, a on jih ni več videl, tisti veliki, jasni pogled se mu je že pobešil.

"Doma sem mu obetal pobjo, na, tu pa sem ga otel smrti . . ."

Kar mlo se mu je storilo in srce mu je bilo polno neznane sladkosti in mirnosti, ki jo pošten človek občuti po storjenem dobrem in velikem dejanju.

In spomnil se je tistega hudodega meniha, ki mu je v Sentvidu zabičeval, naj ne greši, tudi v mislih ne.

"Kaj neki bi dejal, če bi bil zdajle tu?"

Kakor bliski so se mu užigale in utrinjale raznotere misli in ga pekle in bolele.

"Ko bomo spet doma, bo grajski pozabil vse, siromak se bom tudi posihmal moral bati za Živko . . .!"

Domislil se je še tistega dobrega, prijaznega meniha, ki bi mu bil rad pomagal in ki ga je učil, naj potrpi, moli in zaupa v pomoč Matere božje.

Oči so mu nehote obstale na Hartvikovem truplu, razhoje-

ne min zmličenem do nespoznave.

Strašni konec hudobnega grajskega priganjača ga je vendarle pretresel.

"Sama Mati božja me je res obvarovala, da ga nisem potolkel jaz!" je vzdihnil in sklenil, da se bo tistemu dobremu menihu spovedal greha, ki so mu ga z jezo in s sovraštvom do zdaj bile polne vse misli, vse namere . . .

Ogrov že ni več bilo tostran Drave. Nekaj so jih naši pobili, še več pa jih je ušlo čez vodo.

Zmaga je bila popolna in brez dosti žrtev; le konjiki so utrpeli precej mrtvih in ranjenih, pešci tlačani so bili skoraj brez zgube, razen tistih, ki so po svoji volji rinili za bežečimi pesjani in iskali plena.

Vojskarji so zdaj pospravljali bojišče, plemiči so se na pomeneke o nadaljnjih ukrepih zbrali okoli Urha Ljubljanskega.

Ta je bil prav dobre volje in je malo manj ko zgolj svoji vojni preudarnosti pripisoval zasluge za hitro zmago.

A Celjan, bil mu je še zmerom gorak, je pokazal na molččega Majnhalma, ki je že prej na bojišču le napol poslušal veliko hvalo svojega hrabrega dejanja.

"Grof Majnhalm 'Višnjijski je rešil nas vse!' je Celjan glasno in odločno rekel tudi zdaj. "Čast in slava mu!"

"Slava!" so vsi zagrmeli.

"In to naj se tudi sporoči plemenitemu koroškemu vojvodi Henrik IV., našemu deželnemu gospodu!" je Celjan še odločneje zahteval.

"Tako je!" so mu plemiči pritegnili v en glas.

Urh je videl, da ima ta zahteva na svoji strani tudi vse njegove prijatelje, in se je moral vdati.

"Kakovo plačilo hočeš?" je mrzlo vprašal Majnhalma.

"Nobenega!" se je Majnhalm priklonil. "Storil sem le po viteški dolžnosti."

"Ni res!" se je Celjan vteknil. "Nobeno povelje ti ni dalo vojne naloge. Po viteški dolžnosti ti je bilo oditi ali pa mirovati. A ti si zvest nam in sebi in si pomagal, ko je bilo zguljeno že vse!"

"Res je tako!" je zbor potrdil.

"Dobro," je Majnhalm dejal in se obrnil in priklonil proti rhu. "Če je tisto moje dejanje res vredno kakove posebne pohvale, vas prosim, da bi si iz srca milostno izbrisali jezo, ki ste jo dosihmal čutili do mene — saj rad priznam — po moji krivdi."

"Grof Višnjijski je res junak tega dne," je Urh počasi govoril. "Moj brat, mogočni vojvoda Henrik, bo že s prvim slom odtod dobil natančno poročilo o vsem."

"In še tale naša prošnja naj se mu predloži: Za veliko hrabrost in zaslugo naj mu tudi naš dobri deželni gospod rači odpustiti vse zamere in vsa nepremišljena dejanja, ki si jih naprtil hote ali nehote. Tudi to bodi nagrada in odlika junaku Majnhalmu!"

"Tako bodi!" so spet vsi zavpili.

"Da, tako bodi!" je Urh potrdil in se je kislo nasmehnil. "Spet se mi je zmužil, nemara za zmerom!" si je mislil. A pomirila ga je zavest, da se bo vračal z zmagovito vojsko in da ga bo brat pohvalil in junaška pesem pela po vsej deželi.

Ko so se čez dan ali dva vrnili prežuni, ki jih je Urh poslal vohunit za Ogi in ki so zvedeli, da so se ogrska krdela razkropila in da se jih za letos ni bati več, se je vojska vzdignila in napotila domov. Majnhalma je skrbelo, kako je z Ditrikom in ali ga bo spotoma že lahko vzel s seboj.

V Višnjo goro je pred seboj poslal brzega sla, da bi Henrik s patrolom Konradom prišel na Svibno in ga tam počakal. Sicer pa je bil dobre volje. Ponosen je bil na zaščito mogočnega in oblastnega Celjana, ki ga je povzdignil in oslaval vpričo velikih in malih plemičev, in vesel je bil, da je pomiril in s Celjanovo pomočjo ugnal pohlega Urha.

Poklical je Hotimira, da mu je jahal ob strani.

"No, ti, zaletel, zdaj greva pa lepo domov!"

"Če bi bil malosrčen, nemara bi šla domov oba," je Hotimir stegnil jezljavi jezik. "A bil sem zaletel in sem se zaletel baš še o pravem času!" se je še on nasmehnil.

"Tak zaletel bodi zmerom! Pa le stoj, o Hotimir, tudi jaz se bom zaletel, da me boš pomnil in da bo prav zate!"

Hotimir je otožno pobesil glavo, čes, zdaj nekaj obeta, ko mu je še smrtni strah v kosteh; doma pa ne bo hotel spet nič slišati.

"Hartvik se mi smili, prehudro smrt je storil," se je Majnhalm čez čas domislil. "Škoda, da nisi mogel oteži tu njega!"

Hotimir je zardel in stisnil zobe.

"Njega sem iskal, da bi ga

ubil!" se je naposled zaletel. "Tako sem prišel še pravočasno na pomoč vam!"

"Ubil —?" ga je oni debelo pogledal.

"Moral bi ga! Zdaj sem srečen, da mi ga ni bilo več treba."

In mu je spet odkrito pravil, kakova šiba božja je Hartvik bil za tlačane, kako grdo mu je za prazen nič pretepel očeta in kaj je nameraval z Živko.

"Če bi bil jaz Hotimir, že doma bi ga bil ubil!" si je Majnhalm mislil, naglas pa je rekel:

"Zlebor pa si vendarle otel. Kaj ni tudi on že tiščal za Živko?"

"Tudi Zlebor bo umrl v čevlji, če bo le oči še kdaj vrgel po njej!"

"Hud si!"

"Zaletel sem, in pravico si človek mora včasih napraviti sam! Kakor svobodnjak Trlep."

"Trlep —? Kako —?"

In Hotimir mu je povedal, kako je Trlep tačas pa grajski potil strahoval Hartvika in mu pretel z grajskim ječarjem Dimžem.

NAZNANILO IN ZAHVALA

žalostnega in potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je preminul nas priljubljeni soprog in oče

Ignac Schuster

ki je umrl previden z svetimi zakramenti dne 14. maja 1947.

Pokojni je bil rojen dne 27. julija 1885 v vasi Podgorica, župnija Dobropolje na Dolenjskem.

Pogreb se je vršil iz železovega pogrebnege zavoda v cerkev sv. Vida dne 19. maja 1947. Po sv. maši zadušnici katero je daroval č. g. Victor N. Tomc, smo ga položili k večnemu počitku na pokopališču Kalvarija.

Najprvo se iskreno zahvalimo č. g. Rev. Victor N. Tomcu, ki je pokojnika previdel z svetimi zakramenti ter potem opravil zanj sveto mašo. Za vse to mu najlepša hvala in priščren: Bog plačaj za ves trud.

Dalje se zahvalimo vsem onim številnim, ki so poklonili toliko vencev ob krsti pokojnika ter mu tako izkazali zadnjo čast.

Prav enako tudi hvala vsem onim, ki so darovali za svete maše, ki se bodo opravile za mir in pokoj njegove duše.

Še posebej se želimo zahvaliti društvom sv. Vida št. 25 K. S. K. J. in Dvor Baraga katoliških Borštarnjev za vse, kar so nam tozadevno dobrega storili in dali.

Naša iskrena zahvala tudi sosedu Mrs. Mohorčič in pa Mrs. Drkar, Jr. ki sta nam takoj prihiteli na pomoč ob tej tako žalostni uri in nam požrtvovalno pomagale vseskozi.

Dalje zahvala vsem onim, ki so prišli pokojnika kropit ter molit za mir in pokoj njegove duše, ko je počival na mrtvaškem odru.

Prav tako se tudi zahvalimo vsem, ki so nam na ta ali oni način storili kaj dobrega; kakor tudi onim, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Zahvala tudi onim, ki so dali svoje avtomobile pri pogrebu brezplačno.

Zahvalimo se tudi pogrebniemu zavodu Josip Žele in sinovi za tako vzorno vodstvo pogreba ter vso poslugo, ki so jo nam dali.

Ti pa, dragi soprog in oče, počivaj v miru v tej novi domovini in lahka naj Ti bo ameriška gruda.

Spominjali se Te bomo v molitvi, a Ti pa se spominjaj na nas tam pri dobremu Bogu in Bog daj, da se enkrat vsi srečno snidemo.

Truplo zdaj naj mirno spi, naj duša v večnosti živi, dokler da trobente glas, spet zbudi življenje v nas.

Žalujoči ostali:

LOUISE SCHUSTER, soproga;
LOUISE, poročena OGRINC, hči;
IGNAC, WILLIAM, ANTHONY in JOHN, sinovi;
ERNEST OGRINC, zet;
ANNA, FLORENCE in EVELYN, sinahe;
ter OSEM VNUKOV.

Cleveland, O., 23. jun. 1947.

1910

1947

NAZNANILO IN ZAHVALA

žalostnega in potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da smo izgubili priljubljenega brata

JOSEPH L. GRILL

(GRILC)

Ki je umrl previden z svetimi zakramenti dne 17. maja 1947.

Pokojni je bil rojen v Clevelandu dne 25. avgusta 1910.

Pogreb dragega pokojnika se je vršil dne 20. maja 1947 iz Zakrajškovega pogrebnege zavoda v cerkev sv. Vida. Po sv. maši zadušnici, katero je daroval častiti gospod Rev. Victor N. Tomc smo ga položili k večnemu počitku na pokopališču Kalvarija.

Na prvem mestu se najprej želim zahvaliti častitemu gospodu Rev. Francis M. Baragi, ki je pokojnika previdel z svetimi zakramenti. Naj mu dobri Bog poplača za to stotero.

Dalje se zahvalimo č. g. Rev. Victor N. Tomcu, za opravljeno sveto mašo zadušnico, potem pa za spremstvo na pokopališče Kalvarija, kamor je spremljal pokojnika vse do njegovega groba. Tudi zato naš iskreni: Bog povrni za vse.

Dalje se zahvalimo vsem onim številnim, ki so poklonili toliko lepih vencev ob krsti pokojnika ter mu tako ozaljšali, ko je počival na mrtvaškem odru.

Prav iskrena hvala tudi vsem številnim prijateljem, ki so darovali za svete maše, ki se bodo opravile za mir in pokoj duše pokojnika.

Dalje se zahvalimo pogrebem, ki so nosili krsto pokojnika ter mu tako izkazali svojo naklonjenost.

Hvala vsem onim, ki so ga prišli kropit ter molit za mir in pokoj njegove duše.

Dalje vsem onim, ki so nam na ta ali oni način kaj dobrega storili ob njegovi smrti ter nam pomagali kakorkoli že.

Iskrena zahvala tudi pogrebniemu zavodu Frank Zakrajšek in sinovi za tako vzorno vodstvo pogreba ter vso poslugo, ki so jo nam dali.

Končno še enkrat najlepša hvala vsem skupaj.

Ti pa, predragi naš brat, počivaj v miru v tej zemlji, ki Ti je rojstna domovina; naj Ti bo lahka gruda te svobodne zemlje ameriške.

Duša Tvoja pa naj se veseli pri ljubemu Bogu, ki Te je veliko prežgodaj poklical v večnost. Pa Bog že ve kaj je bilo bolje zate in Njegova volja naj se zgodi.

Po Tebi, bratec, jokamo solzice, naj lahka Ti odeja krije lice, do dneva, ko v življenja novi zori nam domovina lepša se otvori.

Žalujoči:

FRANCES JAKOMIN, JOSEPHINE TRUNK, HEDWIGA JANSKA, sestre;
FRANK in WILLIAM KERN, brata.

Cleveland, O., 23. jun. 1947.

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride